

Ospravedlnění z víry (Ř 3,19–28)

Základní verš

„Jsme totiž přesvědčeni, že se člověk stává spravedlivým vírou bez skutků zákona.“ (Ř 3,28)

V této lekci se dostáváme ke klíčovému tématu Listu Římanům – k *ospravedlnění z víry*. Jde o nejvýznamnější pravdu, s níž přišla protestantská reformace. V prostředí katolické církve od té doby došlo k řadě diskuzí a určitým posunům v pohledu na ospravedlnění. Nicméně papežská bula *Exsurge Domine*, ve které roku 1520 papež Lev X. odsoudil Luthera a jeho učení, zůstává i nadále platnou. Luther tuto bulu označil za dílo antikrista a její kopii ještě v témže roce veřejně spálil. Ospravedlnění z víry bylo pro Luthera tématem, v němž nebyl ochoten dělat ústupky. Za žádnou cenu.

Výraz „ospravedlnění“ je původně právnícký pojem. Ten, kdo porušil zákon, přichází před soudce. Na základě jasných důkazů je za svůj přestupek odsouzen. Na scéně se však objeví někdo, kdo je ochoten vzít vinu a trest onoho zločince na sebe. Pokud zločinec tuto nabídku přijme, stojí před soudcem jako ten, kdo se nikdy ničeho nedopustil. Zastoupit odsouzeného však může jen ten, kdo se sám žádného přestupku nebo zločinu nedopustil, protože jinak by musel být odsouzen za svůj vlastní čin.

Nikdo přitom netvrdí, že viník je nevinný. Soudní líčení totiž probíhá právě kvůli jeho přestupku. Je tu však dobrá zpráva – jeho vina je mu odpuštěna.

V kontextu plánu spasení je každý z nás takovým zločincem. Jedině Ježíš se může postavit na naše místo a vzít trest za naši vinu na sebe. Jeho „výpis z rejstříku trestů“ je totiž naprosto čistý. Jeho spravedlnost může nahradit naši nespravedlnost. Můžeme být před Bohem ospravedlněni – ne díky svým schopnostem, ale jedině díky Ježíši, kterého se budeme vírou držet. Bez ohledu na naši minulost tak můžeme obstát před Soudcem celého vesmíru.

To je nejlepší zpráva, jakou můžeme uslyšet!

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Skutky zákona (Ř 3,19.20)

¹⁹Víme, že co zákon říká, říká těm, kdo jsou pod zákonem, aby byla umlčena každá ústa a aby celý svět byl před Bohem usvědčen z viny. ²⁰Vždyť ze skutků zákona ,nebude před ním nikdo ospravedlněn', neboť ze zákona pochází poznání hříchu. (Ř 3,19.20)

Osobní studium

Co v těchto verších Pavel říká o zákonu a o jeho úloze? Co zákon může, a co nemůže pro člověka udělat? Proč je důležité, aby tuto skutečnost pochopili všichni křesťané?

Pavel používá slovo „zákon“ v širším smyslu, podobně jako mnozí Židé v jeho době. I dnes chápou Židé pod pojmem *Tóra* (hebrejské slovo pro zákon) nejen Boží nařízení zaznamenané v pěti knihách Mojžíšových, ale v širším smyslu také poselství celého Starého zákona se všemi jeho nařízeními a předpisy. Na základě toho můžeme chápat slovo „zákon“, jak ho používá Pavel, jako celý náboženský systém judaizmu.

„Být pod zákonem“ znamená spadat do jeho pravomoci. Zákon je velmi užitečný, protože ukazuje na lidské selhání a provinění vůči Bohu. Sám zákon nás však nedokáže zbavit viny. Může na ni jen poukázat a vyzvat nás, abychom hledali řešení.

Když dnes jako křesťané čteme List Římanům, nemyslíme přitom ani tak na židovský zákon, ale spíše na morální zákon. Ale ani ten, podobně jako nařízení starozákonního judaizmu, nás nemůže zachránit. To vlastně ani není jeho úkolem a smyslem. Jeho úlohou je ukázat nám Boží charakter a poukázat na to, kde ho ve svém životě nedostatečně odrážíme.

Žádný zákon, už či morální, nebo ceremoniální, nás neudělá v Božích očích spravedlivými. Naopak, ještě jasněji nám ukáže naši zoufalou potřebu Ježíše Krista a jeho pomoci. Symptomy nemoci upozorní na potřebu léku, ale nemohou být lékem. Ani zákon nás nemůže vyléčit ze smrtelné nemoci hříchu. Vyléčit nás může jen Zchránce – Ježíš Kristus.

Aplikace

Polož si otázku: Jak se mi daří poslouchat Boží zákon a žít podle něj? Čestně si na ni odpověz. Jakou naději bys měl do budoucnosti, kdyby závisela jen na tvé poslušnosti zákona?

Boží spravedlnost (Ř 3,21.22)

²¹Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, ²²Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. (Ř 3,21.22a)

Osobní studium

V čem podle tebe spočívá význam tohoto textu? Jak bys hlavní myšlenku těchto veršů vysvětlil vlastními slovy?

Tato nová „Boží spravedlnost“ se výrazně liší od naší vlastní spravedlnosti založené na pocitu, že žijeme podle Božího zákona. V Listu Římanům ji Pavel nazývá „Boží“, protože pochází od Boha a jako jediná je pro něj přijatelná. Ježíš je jediný, kdo na této zemi žil dokonalým a skutečně spravedlivým životem. Svůj spravedlivý život nabízí jako dar každému, kdo mu uvěří a vloží v něj svou naprostou důvěru. Tento dar nám nenabízí proto, že bychom si ho zasloužili, ale proto, že ho nutně potřebujeme.

„Spravedlnost je poslušnost zákona. Zákon požaduje spravedlnost. Jako hříšníci však nejsme schopni tento požadavek splnit. Hříšník může spravedlnosti dosáhnout jedině vírou. V upřímné důvěře se může před Bohem spolehnout na Kristovy zásluhy, které Bůh díky Kristu přičte hříšníkovi. Bůh přijímá Kristovu spravedlnost namísto lidského selhání. Bůh přijímá, odpouští a ospravedlňuje kajícího hříšníka, zachází s ním, jako kdyby byl spravedlivý, a miluje ho jako svého vlastního Syna.“ (1SM 367)

Víra, o níž Pavel mluví, je bezpochyby „víra v Ježíše Krista“. Skutečná víra není intelektuálním souhlasem s přesně definovanou věroukou. Víra je i víc než uznání, že Ježíš žil a zemřel. Skutečně věřit v Ježíše znamená přijmout jej za svého Spasitele, zástupce a Pána. Víra znamená důvěřovat Boží lásce. Rozhodnout se takto věřit znamená rozhodnout se pro život. Taková důvěra nás motivuje a vede k tomu, abychom v srdci zatoužili žít podle Boží vůle – vyjádřené v jeho přikázáních.

Aplikace

Jak se dá dosáhnout „Boží spravedlnosti“? Je to podle tebe těžké, nebo lehké? V čem? Co znamená přijmout „Boží spravedlnost“?

Jeho milostí (Ř 3,22–24)

²²Není totiž rozdíl: ²³všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; ²⁴Jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši. (Ř 3,22b–24)

Osobní studium

Přečti si text Ř 3,24. Uvažuj nad tímto veršem v kontextu včerejší části, kde jsme mluvili o tom, co pro nás zákon udělat může, a co nikoliv. O čem Pavel v tomto verši mluví? Jak rozumíš slovům o tom, že vykoupení je v Ježíši Kristu?

Řecké slovo *dikaioó*, které je zde přeloženo tvarem trpného rodu „ospravedlňování“, znamená „udělat spravedlivým“, „prohlásit za spravedlivého“ nebo „považovat za spravedlivého“. Z toho vyplývá, že ospravedlnění jsme tehdy, když nás Bůh „prohlásí za spravedlivé“.

Do té doby není člověk spravedlivým a je v Božích očích nepřijatelný. Když je však ospravedlněn, situace se mění.

To se však může stát jen díky Boží milosti. Milost není nic jiného než nezasloužená přízeň. Nemůžeme si ji ničím získat ani vydobýt, protože jsme úplně bezmocní. Můžeme ji mít jen díky tomu, že se Kristus dobrovolně rozhodl obětovat za nás svůj život.

Ospravedlnění je v Listu Římanům představeno jako událost odehrávající se v konkrétním okamžiku. Člověk je nespravedlivý, Bůh ho proto nemůže přijmout a on musí zůstat „venku“. Ale v okamžiku, kdy byl ospravedlněn, je spravedlivý, Bůh ho přijímá a zve „dovnitř“.

Ten, kdo patří Kristu, možná vnímá ospravedlnění jako něco, co prožil ve chvíli, kdy se odevzdal Kristu a dal mu svůj život.

Samozřejmě, když člověk odejde od Krista, ale pak se k němu opět vrátí, prožije ospravedlnění znovu. Pokud svůj život vnímáme jako každodenní obracení se ke Kristu, pak v tomto smyslu můžeme chápat i ospravedlnění jako svou každodenní zkušenost.

Aplikace

Proč je pro nás někdy těžké přijmout tuto dobrou zprávu? Co ti brání, abys mohl s radostí přijmout všechna nádherná zaslíbení, která ti Ježíš nabízí?

Kristovou spravedlností (Ř 3,25–27)

²⁵ Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hříchy. ²⁶ Svou spravedlnost prokázal i v nynějším čase, aby bylo zjevné, že je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry v Ježíše. ²⁷ Kde zůstala chlouba? Byla vyloučena! Jakým zákonem? Zákonem skutků? Nikoli, nýbrž zákonem víry. (Ř 3,25–27)

Osobní studium

V tomto textu apoštol Pavel nazývá Ježíše zvláštním řeckým pojmem *hilastérion* (v. 25), který se obvykle překládá jako „oběť smíření“ nebo „smiřující oběť“. Tento pojem se v Novém zákoně vyskytuje pouze dvakrát – zde a v Žd 9,5, kde se vztahuje na víko truhly smlouvy, které se nazývá „slitovnice“. V Septuagintě (řecký překlad Starého zákona z 2. až 3. století před Kristem) slovo *hilastérion* označuje výhradně slitovnici.

Zdá se, že toto slovo v Ř 3,25 představuje Ježíše jako naplnění všeho, co ve Starém zákoně symbolicky představovala slitovnice. Svou obětí na kříži nám totiž Ježíš jako jediný nabízí smíření, spasení a přístup do Boží blízkosti.

Text také mluví o odpuštění hříchů. Jsou to právě naše hříchy, které nás oddělují od Boha. Není v našich silách odčinit je, ať už bychom dělali cokoli. Bůh však připravil plán, jak nám mohou být díky Kristu tyto hříchy odpuštěny. To ale neznamená, že Bůh si hříchu nevšímá. Může ho odpustit jen proto, že v oběti Ježíše byl zaplacen trest za hříchy celého světa. Proto mohou být hříchy odpuštěny každému, kdo skutečně věří ve smiřující oběť Ježíše Krista, který za ně už dávno zaplatil (1K 15,3).

Přečti si text Ř 3,26.27. Co Pavel v těchto verších zdůrazňuje? Jak bys shrnul hlavní myšlenku tohoto textu vlastními slovy?

Pavel se chtěl se svými čtenáři podělit o to, z čeho měl radost – že nám Bůh nabízí „svou spravedlnost“ (v. 26), kterou nezískáme na základě vlastních zásluh a skutků, ale vírou v to, co pro nás udělal Ježíš.

Díky kříži Golgoty může Bůh prohlásit hříšníky za spravedlivé, a přesto může v očích celého vesmíru zůstat spravedlivým i On. Satan nemá Boha z čeho obvinít, protože Bůh sám přinesl za hříšníky největší oběť. Kříž ukázal, jak moc Bůh tento svět miloval a miluje.

Aplikace

Po pádu člověka do hříchu satan čekal, že Bůh lidstvo zničí. Namísto toho sám Bůh přišel na tuto zem. Co ti to říká o Božím charakteru? Jak to může ovlivnit tvůj život? Jak může přemýšlení o Božím charakteru změnit to, jak se ty sám budeš dnes a zítra chovat?

Bez skutků zákona (Ř 3,28)

Jsmo totiž přesvědčeni, že se člověk stává spravedlivým vírou bez skutků zákona. (Ř 3,28)

Osobní studium

Co tento verš říká, a co naopak neříká? Jsme ospravedlněni vírou, nebo ne? Máme zachovávat zákon, nebo nikoliv?

Na základě historického kontextu Pavel v Ř 3,28 hovořil o zákonu v jeho širším smyslu, tedy o celém judaistickém systému. Bez ohledu na úsilí a snahy, které člověk v tomto systému vynaložil, nemohl být ospravedlněn, pokud nepřijal Ježíše za svého Zachránce.

Tímto veršem Pavel uzavírá své tvrzení, že zákon víry vylučuje jakoukoli pýchu a sebevyvyšování. Kdyby byl člověk odměněn za své úsilí, měl by se čím chlubit. Pokud je však zachráněn jen díky Ježíšově oběti, kterou přijal vírou, pak všechny zásluhy patří jedině Ježíši.

Ellen G. Whiteová nabízí zajímavou odpověď na otázku, co je to „ospravedlnění z víry“: „Je to Boží dílo, které vrhá lidskou slávu do prachu a člověku nabízí to, co by sám ve své síle pro sebe nikdy nedokázal udělat.“ (TM 456)

Skutky zákona nemohou vyřešit problém naší hříšnosti. Ospravedlnění si nemůžeme zasloužit. Dostáváme ho a přijímáme jako dar Boží milosti. V tomto smyslu nemají skutky nic společného s ospravedlněním. Být ospravedlněn bez skutků zákona znamená být ospravedlněn bez čehokoliv, co můžeme udělat, abychom si ho zasloužili.

Mnozí křesťané však tento text nechápou a nesprávně ho aplikují. Myslí si, že to jediné, co máme udělat, je uvěřit. Podle nich nezáleží na tom, jak žijeme, co děláme a jak se chováme, zda jsme poslušní, nebo ne. Takový přístup představuje úplné nepochopení Pavlova poselství. Nejen v Listu Římanům, ale i na jiných místech Pavel jasně poukazuje na význam respektování morálního zákona. Totéž říkali a učili i Ježíš, Jakub nebo Jan (viz Mt 19,17; Ř 2,13; Jk 2,10.11 a Zj 14,12). Pavel se snažil ukázat, že i když si zachováním zákona ospravedlnění nezasloužíme, omilostněný křesťan Boží zákon zachovává – ve skutečnosti až nyní ho může nebo dokáže skutečně zachovávat. Člověk, který neprožil zkušenost ospravedlnění, by něco takového nedokázal.

Aplikace

Zápas o to, jakou roli hraje v našem ospravedlnění víra, Boží milost a naše skutky, je starý jako křesťanství samo. Proč je pro nás křesťany tak těžké správně vyvážit milost a skutky? Kdy s tím máš ty sám největší problém? Jak můžeš docenit krásu milosti, aniž bys tím snížil závažnost hříchu a význam Božího zákona?

Podněty k zamýšlení

„Místo naší povahy se bude počítat Kristův charakter. Bůh s námi bude jednat, jako kdybychom nikdy neudělali nic špatného.“ (SC 62; CVP 64)

„Milost je nezasloužená přízeň. Andělé, kteří nikdy nepoznali, co je hřích, nevědí, co znamená dostat milost. Naše hříšnost přímo volá po milosti od milosrdného Boha.“ (ISM 331.332)

„Zákon nás nemůže zbavit trestu za hřích. Naopak, obviňuje nás za všechny naše hříchy. Kristus slíbil odpuštění všem, kteří se kají a věří v jeho milosrdenství. Bůh nabízí svou lásku těm, kteří ve víře litují svého provinění. Punc hříchu může být z duše vymazán pouze krví smiřující oběti... Toho, který byl roven Otcí. Kristovo dílo – jeho život, ponížení, smrt a přímelná služba za zatracené – svědčí o velikosti zákona a vede nás k tomu, abychom ho měli v úctě.“ (ISM 371)

„Když apoštol říká, že jsme ospravedlněni *bez skutků zákona*, nemluví o skutcích víry a milosti, protože ten, kdo koná takové skutky, nevěří, že je na jejich základě ospravedlněn. Když křesťan koná skutky víry, usiluje o ospravedlnění vírou. Co má tedy apoštol na mysli pod *skutky zákona*? Jsou to skutky, ve kterých se projevuje naše samospravedlnost, jako bychom konáním těchto skutků mohli být ospravedlněni – dostali spravedlnost na základě vlastních skutků. Jinými slovy, takoví věřící sice konají dobré skutky, ale nejde jim o dosažení spravedlnosti, ale hlavně o snahu chlubit se tím, že dosáhli spravedlnosti na základě vlastních skutků.“ (LUTHER, Martin. *Commentary on Romans*, str. 80)

Otázky k rozhovoru

1. Znovu si přečtěte biblický text (Ř 3,19–28). Pokuste se shrnout jeho obsah vlastními slovy. O svou „parafrázi“ biblického textu se podělte ve třídě.
2. Přečtěte si uvedený citát z komentáře Martina Luthera. Proč byly pro něj tyto myšlenky tak důležité? V čem jsou jeho slova důležitá i pro nás dnes?

Praktický závěr

- ▶ Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- ▶ Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- ▶ Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- ▶ Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
